

Skloňování adjektiv

V současné ruštině můžeme hovořit o třech typech skloňování adjektiv:

- **jakostní a vztahová adjektiva** (*новый, высокий, смешной, синий, деревянный, кожаный*)
- **přivlastňovací adjektiva se sufixem -ий [-j]** (*волчий, лисий, медвежий, охотничий*)
- **přivlastňovací adjektiva se sufixy -ин/-ын, -ов/-ев** (*папин, мамин, отцов*)

Skloňování jakostních a vztahových adjektiv

Ve skloňování jakostních a vztahových adjektiv dále mohou být menší rozdíly spojené se zakončením kmene adjektiva (poslední souhláskou před koncovkou adjektiva), a proto hovoříme o třech podtypech skloňování jakostních a vztahových adjektiv:

- **tvrdý typ (tvrdé skloňování)** – *новый, грязный, смешной, старый*
- **měkký typ (měkké skloňování)** – *вечерний, синий, осенний* (na konci kmene je měkká souhláska – *вечер[н']ий*, která dále zůstává ve všech pádech a číslech)
- **smíšený typ (smíšené skloňování)** – adjektiva, jejichž kmen končí na **г, к, х, ш, ч, щ, ц** (*долгий, маленький, тихий, большой, бродячий, тощий, смуглолицый*)

tvrdý typ				
пád	mužský rod	ženský rod	střední rod	množné číslo
Им.	новый	новая	новое	новые
Род.	нового	новой	нового	новых
Дат.	новому	новой	новому	новым
Вин.	новый/нового[2]	новую	новое	новые/новых[3]
Твор.	новым	новой	новым	новыми
Предл.	новом	новой	новом	новых

měkký typ				
пád	mužský rod	ženský rod	střední rod	množné číslo
Им.	вечерний	вечерняя	вечернее	вечерние
Род.	вечернего	вечерней	вечернего	вечерних
Дат.	вечернему	вечерней	вечернему	вечерним
Вин.	вечерний/вечернего	вечернюю	вечернее	вечерние/вечерних
Твор.	вечерним	вечерней	вечерним	вечерними
Предл.	вечернем	вечерней	вечернем	вечерних

smíšený typ				
пád	mužský rod	ženský rod	střední rod	množné číslo
Им.	тихий	тихая	тихое	тихие
Род.	тихого	тихой	тихого	тихий
Дат.	тихому	тихой	тихому	тихим
Вин.	тихий/тихого	тихую	тихое	тихие/тихий
Твор.	тихим	тихой	тихим	тихими
Предл.	тихом	тихой	тихом	тихий

Dle těchto typu se také skloňují **ruská příjmení na -ый, -ий, -ой, -ая**, např. *Будённый, Савицкий, Полевой, Ковалевская*.

Skloňování přivlastňovacích adjektiv se sufixem *-uř [-j]*

U těchto adjektiv během skloňování **dochází k výskytu krátkých a dlouhých tvarů** – krátké tvary jsou v nominativu a genitivu, ve všech ostatních pádech jsou dlouhé tvary.

пád	mužský rod	ženský rod	střední rod	množné číslo
Им.	лисий	лисья	лисье	лисьи
Род.	лисьего	лисьей	лисьего	лисьих
Дат.	лисьему	лисьей	лисьему	лисьим
Вин.	лисий/лисьего	лисью	лисье	лисьи/лисьих
Твор.	лисьим	лисьей	лисьим	лисьими
Предл.	лисьем	лисьей	лисьем	лисьих

Skloňování přivlastňovacích adjektiv se sufixy *-ин/-ын, -ов/-ев*

U těchto adjektiv během skloňování **dochází k výskytu krátkých a dlouhých tvarů** – krátké tvary jsou v nominativu a genitivu, ve všech ostatních pádech jsou dlouhé tvary.

пád	mužský rod	ženský rod	střední rod	množné číslo
Им.	мамин	мамина	мамино	мамины
Род.	мамино	маминой	мамино	мамин
Дат.	маминому	маминой	маминому	маминим
Вин.	мамин/мамино	мамину	мамино	мамины/мамин
Твор.	маминим	маминой	маминим	маминими
Предл.	мамин	маминой	мамин	мамин
пád	mužský rod	ženský rod	střední rod	množné číslo
Им.	отцов	отцова	отцово	отцовы
Род.	отцова	отцовой	отцова	отцовых
Дат.	отцову	отцовой	отцову	отцовым
Вин.	отцов/отцова	отцову	отцово	отцовы/отцовых
Твор.	отцовым	отцовой	отцовым	отцовыми
Предл.	отцове	отцовой	отцове	отцовых

Dle tohoto typu se skloňují **ruská ženská příjmení na -ина/-ына, -ова/-ева**, např. *Пушкина, Синицына, Петрова, Соловьёва*. **Ruská mužská příjmení na -ин/-ын, -ов/-ев** se skloňují dle vzoru **отцов**, např. *Пушкин – Пушкина – Пушкину – Пушкина – Пушкиным – Пушкине*.
O skloňování cizích mužských jmen a příjmení

Některá adjektiva jsou nesklonná, jedná se o přejatá slova označující:

- barvy (*беж, бордо, хаки*)
- národnosti a jazyky (*хинди, коми, суахили*)
- velikosti (*мини, миди, макси, супер*)
- technické vlastnosti (*флэш/флеш, хай-тек*)

Ve větách plní tato adjektiva funkci **přívlastku** nebo **jmenné části přísudku**.

Zdroj:

Sokolova, A., Truhlářová, O., Boháčová, M., Fládrová, J. Morfologie ruštiny 1. Elportál, Brno: Masarykova univerzita. ISSN 1802-128X. 2018 <http://elportal.cz/publikace/morfologie-rustina>